

Açık ve uzaktan eğitimde öğrenme

Öğr. Gör. Dr. Belgin BOZ YÜKSEKDAĞ^a

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi

Özet

Bu çalışmada "Açık ve uzaktan eğitimde öğrenme nasıl olmalıdır?" sorusuna yanıt vermeye çalışılmıştır. Yirmi birinci yüz yılda bireylerin değişen ve gelişen öğrenme gereksinimlerine bağlı olarak öğrenme etkinliklerinde de değişiklik olmuştur. Bu bağlamda, öğrenmenin tanımı, felsefi temeller açısından farklılaşan davranışçı, bilişsel ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımları ve her bir yaklaşımda öğrenenlerin ve öğreticilerin eğitimdeki yeri, rolü ve sorumlulukları, alan yazına dayalı olarak tartışılmıştır. Ardından açık ve uzaktan öğrenmede benimsenen yapılandırmacı yaklaşım açısından öğrenenlerin ve öğreticilerin bu eğitimdeki yeri ve sorumlulukları ve öğrenme ortamlarının özellikleri ele alınmıştır. Son olarak, açık ve uzaktan öğrenmede benimsenen yaklaşımın öğrenciler, öğreticiler ve öğrenme ortamları üzerindeki etkisine vurgu yapılarak gelecekteki açık ve uzaktan öğrenme uygulamalarına katkı sağlayabileceği düşünülen önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Öğrenme, açık ve uzaktan öğrenme.

Abstract

In this study, it is trying to be answered the question, "How should the open and distance learning be?" In twenty-first century there have been changes in the learning activities by depending on the changing and evolving learning needs of individuals. In this context, it is discussed based on literature the definition of learning, behavioral, cognitive and constructivist learning approaches that have different in terms of the philosophical foundations. In each approach was discussed the place, role and responsibilities of learners and teachers, in the education. Then, it was discussed the place, role and responsibilities of learners and teachers and the features of learning environment in terms of the constructive approach that adopted in open and distance learning. Finally, there have been suggestions that may contribute to the future of open and distance learning applications, by emphasizing the impact of the constructive approach that adopted in open and distance education on learners, teachers and learning environments.

Keywords: Learning, open and distance learning.

Giriş

Yirmi birinci yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ile birlikte bireylerin değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlama gereksinimleri, eğitim etkinliklerinin güncellenmesini zorunlu hale getirir. Başlangıçtan günümüze kadar süreç içinde öğrenme anlayışlarında pek çok değişiklik olmuştur. Değişen bu yaklaşımlara bağlı olarak öğrenenlerin ve öğreticilerin eğitimdeki yeri, rolleri, sorumlulukları ve öğrenme ortamları da değişmektedir. Bu çalışmada, öğrenme ve öğrenme yaklaşımlarına kısaca değinilerek, açık ve uzaktan öğrenmenin benimsediği öğrenme yaklaşımı ve bu yaklaşımla yüz yüze sınıfların sınırlarının bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutta nasıl aşıldığı ele alınacaktır.

Öğrenme Nedir?

Öğrenme, pek çok kuramcı, araştırmacı ve eğitimci tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Tek bir tanım üzerinde evrensel bir anlaşma sağlanamamasına rağmen pek çok tanımlama ortak unsurlar içerir. Bu unsurlara göre öğrenme; uygulama ve diğer yaşam deneyimlerine dayanarak davranışlarda kalıcı bir değişiklik ya da belirli bir şekilde davranma kapasitesidir. Ancak bu tanım, pek çok kuramcı tarafından kabul edilmez, farklı şekillerde eleştirilir. Kuramlar arasındaki farklılıklar, kuramların yorumlanmasından kaynaklanır. Her bir öğrenme kuramını diğerinden ayırmayı sağlayan bazı tanımlayıcı sorular vardır (Ertmer ve Newby, 2013):

- Öğrenme nasıl oluyor?
- Öğrenmeyi hangi faktörler etkiliyor?
- Belleğin rolü nedir?
- Aktarım nasıl oluyor?
- Kuram ile en iyi açıklanan öğrenme türü hangisidir?
- Bu kuramın hangi temel ilkeleri öğretim tasarımı ile ilgilidir?
- Öğrenmeyi kolaylaştırmak için öğretim nasıl yapılandırılmalı?

Yukarıdaki temel sorulara verilen yanıtlar, öğrenmenin hangi kurama dayalı olduğunu gösterir.

Davranışçı yaklaşıma göre uyaran, tepki ve her ikisi arasındaki ilişki, davranışsal yaklaşımın ana unsurlarıdır. Bu yaklaşımın temel sorunu, uyaran ve yanıt arasındaki ilişkinin nasıl oluşturulacağı, güçlendirileceği ve sürdürülebileceğidir. Bireyin belli uyarılara belli davranışlar göstererek tepki verdiği bu yaklaşımda gözlenebilen davranışlardaki değişimler

öğrenme olarak tanımlanır. Bir başka deyişle davranışçı yaklaşımda öğrenilen şey davranıştır (Ertmer ve Newby, 2013; McLeod, 2015, Özer, 2003). Davranışçı yaklaşımda, belli davranışları kazandırmak için yöntemsel olarak zaman kontrollü olaylara ve yapılandırılmış çevresel koşullara vurgu yapılır. Skinner, Thorndike ve Watson gibi bütün davranışçılar öğrenme süreçlerinde üç konu üzerinde birleşir. İlk olarak içsel düşünce süreçlerinden ziyade davranışlardaki değişiklik çalışmanın odağıdır. İkincisi, çevre, davranışları şekillendirir. Üçüncüsü bitişiklik/yakınlık ve pekiştirme ilkeleri öğrenme sürecini açıklayan ana unsurlardır (McLeod, 2015; Ertmer ve Newby, 2013).

Davranışçılar, öğrenme tanımlarının düşünce, inanç, his gibi içsel olayları içermesine gerek olmadığını, öğrenmenin nedenlerinin gözlemlenebilen çevresel olaylar olduğunu iddia ederler. Davranışçı yaklaşımda, öğrenenlerin farklılıklarına bilişselci yaklaşımda daha az önem verilir. Davranışçılar için önemli olan öğrencilerin aynı ya da benzer davranışı gerçekleştirmek için geçmişte ne kadar pekiştirildiği ve öğrenenin gelişme durumudur (Schunk, 2009).

Bilişsel yaklaşıma göre öğrenme, öğrenenlerin neler söyleyip neler yaptığından çıkarılabilen içsel zihinsel kavramlardır (Schunk, 2009). Davranışsal tepkiler yerine öğrencinin ne bildiği ve bilgiyi nasıl kazandığı önemlidir. Öğrenme, bireyin çevresinde olup biteni anlama çabasının sonucunda bireyde bir takım zihinsel işlemlerden sonra meydana gelir (Özer, 2003). Bilişsel yaklaşım, çevre koşullarının öğrenme üzerindeki etkisini kabul eder. Öte yandan öğrenenlerin düşünce, inanç, tutum ve değerlerinin de öğrenmelerini etkilediğini vurgular (Schunk, 2009). Bellek bu yaklaşımda oldukça önemlidir. Bilişselciler açısından öğrenme, kodlama ya da bilgiyi bellekte anlamlı bir biçimde kaydetme ile eşdeğerdedir. Bilgi, uygun bellek yapılarını harekete geçiren ilgili ipuçlarına bir tepki olarak bellekten geri getirilir (Schunk, 2009).

Davranışsal yaklaşımda gözlemlenebilir eylemlere yönelerek duygu, niyet gibi içsel özellikleri araştırmalarında ihmal etmişlerdir. Bilişselciler ise bu içsel süreçlerle ilgilenmek istemişlerdir; ancak araştırmalarda vurgu hep biliş üzerine yoğunlaşmıştır (Balaban-Salı, 2006).

Temeli bilişsel kuramlara dayanan yapılandırmacı yaklaşıma göre ise öğrenme, önceki bilgiler ve yeni kazanılan bilgiler arasında bağlantı kurma sonucunda gelişir. Öğrenmenin odak noktası süreçtir, davranışsal yaklaşımda olduğu gibi ürün/sonuç değildir (Şaşan, 2002).

Öğrenenler, bilgiyi kendilerine sunulduğu şekliyle değil kendi yapılandırdıkları biçimiyle öğrenirler (Perkins, 1999). Piaget, Dewey, Bruner ve Vygotsky yapılandırmacı yaklaşımın öğrenme sürecinde uygulanmasına öncülük eden düşünürlerdir. Bilginin öğrenenler

tarafından algılanması, yorumlanması ve kalıcılığının sağlanması zihinsel süreçlerle ilgilidir. Bu yaklaşımda farklı bakış açılarına ve algılara dayalı olarak çoklu gerçekler vardır. Bir başka deyişle tek bir doğru yoktur. Öğrenenler, yeni bilgiler ile önceden kazandığı bilgiler arasında bağlantı kurarak kendileri için anlamlı ve kullanışlı bilgiyi oluşturur. Öğrenenler aktif role sahip olduklarından öğrenme ortamları, bilginin aktarımına değil öğrenenlerin etkin katılımına, sorgulama ve araştırmalara ve problem çözümüne olanak sağlamalıdır (Demirel, 2009). Öğretim sürecinde öğrenenler özerk olmalı, sorgulamalı ve daha fazla sorumluluk almalıdır. Dolayısıyla, yapılandırmacı öğrenme ortamları, bireylerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak biçimde düzenlenmelidir (Brooks ve Brooks, 1999).

Son yıllarda yüksek eğitimde, öğretici merkezli yaklaşımdan temelleri yapılandırmacı anlayışa dayanan öğrenen merkezli bir yaklaşıma geçiş söz konusudur (Weimer 2002). Öğrenen merkezli yaklaşım, daha özerk ve daha öz yönelimli öğrenenler için neyi, ne zaman ve nasıl öğreneceklerine ve kendi öğrenme deneyimlerini oluşturabilmelerine olanak sağlayan en uygun yaklaşımdır (Ahmed, 2013).

Murphy, Mahoney, Chen, Mendoza-Diaz ve Yang (2005), pek çok öğretim elemanının öğrenen merkezli ve aktif öğrenmeyi geliştirmek için yapılandırmacı yaklaşımı kullandığını belirtir. Bu bağlamda, çalışmanın bundan sonraki kısmında yapılandırmacı anlayışa dayalı açık ve uzaktan öğrenme ele alınacaktır.

Açık ve Uzaktan Öğrenme

Açık ve uzaktan öğrenme, öğrenenlerin birbirlerinden ve öğrenme kaynaklarından zaman ve/veya mekân bağlamında uzaktan olduğu, birbirleriyle ve öğrenme kaynaklarıyla etkileşimlerinin uzaktan iletişim sistemlerine dayalı olarak gerçekleştirildiği öğrenme sürecidir (Aydın, 2011).

Eby (2013), açık ve uzaktan öğrenme ortamlarını, çok kültürlü, demokratik, etkileşimli, esnek, açık ve ulaşılabilir şekilde tanımlayarak tasarım, kuram ve uygulama açısından geleneksel yüz yüze eğitim etkinliklerinden çok farklı yaklaşım ve politikalar içerdiğini vurgular. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanıldığı açık ve uzaktan öğrenme ortamları, bireylere istedikleri zamanda ve istedikleri yerde ders materyallerine ulaşma olanağı sunar. Bu bağlamda, açık ve uzaktan öğrenme, öğrenen merkezli bir uygulama ile yapılandırmacı yaklaşımı benimser. Açık ve uzaktan öğrenmede, eğitim; bireyin gereksinimleri, beklentileri

ve yetenekleri doğrultusunda öğrenme etkinliklerini tasarlaması ve yürütmesi olarak algılanır. Öğrenme sorumluluğu bireydedir ve birey öğrenmenin merkezindedir (Eby 2013).

Açık ve uzaktan öğrenmede öğrenenler

Öğreticinin merkezde olduğu geleneksel yüz yüze eğitimde, öğrencilerin ne öğrenecekleri konusunda kararlar alınır ve uygun etkinlikler planlanır. Öğrencilerin bu doğrultuda davranış değişikliği göstermeleri beklenir. Bir başka deyişle, öğrenciler, beklenen davranışları gösterdiklerinde öğrenmenin olduğundan söz edilir. Öğrenenler, bilgiyi pasif bir şekilde öğretmenlerden ve ders kitaplarından alır. Öğrenenler kendi öğrenmelerini kontrol edemezler, dersler, yöntemler ve değerlendirmeler ile ilgili tüm kararları öğretmenler alır (Ahmed 2013). Duckworth (2009) öğretici merkezli yaklaşımın öğrencilerin eğitimsel açıdan gelişimini engellediğini iddia eder. Eby (2013) ise geleneksel eğitim sisteminin hangi öğretim kuramını uygularsa uygulasin eğitimi, bireylerde istendik ve kalıcı değişiklikler oluşturma süreci olarak algıladığını, bu bağlamda geleneksel eğitim anlayışının, otoriteye sahip kişilerin aldığı kararlar doğrultusunda bireylerin şekillendirildiğini ifade ederek bu sürecin bir köleleştirme süreci olduğunu vurgular.

Öğreticilerin nasıl öğrettiği ile değil öğrenenlerin nasıl öğrendiği ile ilgili olan öğrenen merkezli yaklaşımda ise öğrenenler, kendi eğitim programlarının tasarımında önemli rol oynar (Erdem ve Demirel, 2002, Weimer 2002, Wolk, 2010). Öğrenenlerin deneyimleri, bakış açıları, yetenekleri, ilgileri, kapasiteleri ve gereksinimleri öğrenen-merkezli yaklaşımda dikkate alınır (Ahmed 2013).

Duckworth (2009), öğrenen merkezli yaklaşımda öğrenenlerin aktif bir şekilde öğrendiklerini; ne öğrenecekleri, onu nasıl ve ne zaman öğrenecekleri konusunda daha büyük girdilere sahip olduklarını ifade eder. Bunun ise öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını aldıkları anlamına geldiğini ve doğrudan öğrenme süreçlerine dâhil oldukları anlamına geldiğini vurgular. Weimer (2002), öğrenen merkezli yaklaşıma geçiş için değişmesi gereken bazı önemli alanlar olduğunu belirtir. Bu alanlar, içerik seçimi, öğreticinin rolü, öğrenme sorumluluğu, değerlendirme süreci ve öğrenen-öğretici arasındaki güç ilişkisidir. Kendi öğrenme sorumluluğunu alma, öğretim programının tasarımına katılma ve öğretim sürecinin bazı seviyelerinin sorumluluğunu alma, öğrenenler için gereklidir.

Açık ve uzaktan öğrenmede öğretmenler

Açık ve uzaktan öğrenmede öğretmenin rolü, merkezde olan ve bilgiyi sunan, içerik uzmanlığından; öğrenmeyi kolaylaştıran, danışman biçimine dönüşmektedir (Kurubacak, 2007). Dupin-Bryant (2004), öğrenen merkezli yaklaşımın, hem öğrenen hem de öğreticiler açısından neyi, ne zaman ve nasıl öğreneceklerine karar verdikleri esnek, işbirlikçi, problem merkezli ve demokratik bir öğrenme biçimi olarak tanımlar.

Pek çok öğretici, öğrenen merkezli ve etkin öğrenmeyi geliştirmek için sosyal yapıcılığı kullanır. Öğrenmenin sosyal yapıcı anlayışları, bilgi oluşumunun diğer insanlarla işbirliği ve iletişimde ortaya çıkan etkileşim ve yansıtıcı düşünme aracılığıyla gerçekleştiğini varsayar (Vygotsky, 1978). Öğretmenler; sosyal yapıcı öğrenme ortamlarında danışmanlık (mentoring), rehberlik (coaching) ve kolaylaştırma (facilitating) sorumluluklarını alırlar. Danışman (mentor), belli bir ortamda öğrenenlerin etkili bir şekilde gerekli bilgi ve becerileri kazanması için öğrenenlerin gelişimini destekler (Murphy, Mahoney, Chen, Mendoza-Diaz ve Yang, 2005 ve Johnson 2005).

Bir uzman ve öğrenen arasındaki birebir ilişkide; uzman, öğrenen kişiye davranışsal ve bilişsel olarak örnek olma, bilimsel danışmanlık, duygusal destek, öneri sunma, mesleki ilişkileri sürdürme ve değerlendirme konularında danışmanlık, öğrenenler-öğreticiler arasında sürekli ve gerçek iletişimi devam ettirmek için teknik, eğitimsel, yönetsel ve sosyal etkinlikler sağlayarak kolaylaştırıcı olarak destek vermektedir (Murphy, Mahoney, Chen, Mendoza-Diaz ve Yang, 2005). Wolk (2010) da öğrenen merkezli öğrenmede, öğrenenlerin kendi öğretim programlarının tasarımında önemli rol oynadıklarını, öğreticilerin, öğrencilerin öğrenme hedeflerini gerçekleştirmede onlara öğrenmelerini kolaylaştıran ve rehberlik eden biri olarak görev aldığını belirtir.

Açık ve uzaktan öğrenmede öğrenme ortamları

Açık ve uzaktan eğitimde, etkileşimli öğrenme ve iletişim ortamları ile geleneksel yüz yüze eğitimin sınırları aşılmakta, eğitim, sadece okul içinde sınırlı kalmamaktadır (Eby 2013). Öğrenme hakkında daha önceden davranışçı yaklaşımlarca benimsenen betimlemelerin öğrenmenin doğasını yeterince açıklayamadığı, öğrenmenin bilişsel ve duyuşsal yönlerinin daha ön plana çıktığı görülmektedir. Öğrenmede anlama, algılama, düşünme, duyuş ve yaratma gibi kavramlar önem kazanmıştır. Öğrenme ve öğretmeye ilişkin yeni değerler öğrenmenin öğrenci merkezli olarak yeniden düzenlenmesini öngörmektedir (Özden, 2005).

Yapılandırmacı yaklaşımın benimsendiği açık ve uzaktan öğrenme ortamları, bilgilerin aktarıldığı bir yer olmaktan çıkar; öğrenmenin öğrencinin entelektüel etkinlikleriyle sağlandığı, sorgulamaların ve araştırmalarının yapıldığı, düşünme, usamlama, sorun çözme ve öğrenme becerilerinin geliştirildiği bir yer haline gelir. Amaç, öğrenenlerin ne yapacaklarını önceden belirlemek değil, bireylere araçlar ve öğrenme materyalleri ile öğrenmeye kendi istekleri doğrultusunda yön vermeleri için fırsat vermektir (Erdem, 2002).

Johnson (2008), açık ve uzaktan öğrenme ortamlarının akademisyenler tarafından eleştirel düşünmeyi destekleyici olarak algılandığını, özellikle kuramsal içeriğin yoğun olduğu derslerde, öğrenenlerin daha fazla düşündüğünü ve derslere daha fazla katıldığını belirtmektedir (Johnson 2008).

Jonassen'a (1999) göre yapıcı öğrenme ortamları, soru tabanlı, konu tabanlı, vaka tabanlı, proje tabanlı ya da problem tabanlı yapılandırılabilir. Soru ya da konu tabanlı öğrenme belirsiz ya da tartışmalı cevapları olan bir soru ile başlar. Vaka tabanlı öğrenmede, öğrenciler, bilgiyi ve gerekli düşünme becerilerini, sunulan vakaları çalışarak ve vaka özetlerini ve tanılarını hazırlayarak edinir (Jonassen, 1999).

Proje tabanlı öğrenme ise uzun bir döneme odaklanır. Bu öğrenmede, öğrenciler, tasarımı geliştirme, hayal etme, planlama, kurgulama ile öğrenir. Bu bağlamda sürecin yapılandırılması önem kazanır (Erdem, 2002). Vaka, proje ve problem tabanlı öğrenme benzer bir karmaşık süreç sunar ancak etkin, otantik ve yapıcı öğrenmeye ilişkin aynı varsayımları paylaşırlar. Pek çok yapıcı öğrenme ortamlarında, öğrenenler, keşfetmek; bildikleri ve öğrendikleri şeyleri ifade etmek; tahmin etmek; kuram ve modellerini test etmek ve yapılandırmak için ortamı ayarlamak; ya da yaptıkları şeyi, onun neden çalıştığı ya da çalışmadığını, etkinliklerden öğrendiklerini yansıtmak ihtiyacı duyarlar (Jonassen 1999).

Titterington (2007), örnek olayların öğrenenler üzerinde pek çok pozitif etkileri olduğunu ifade eder. Öğrencilerin derslerde işlenen konuların gerçek yaşam durumları ile ilişkili olduğunu, gördüklerini, klinik olarak nasıl uygulayacaklarını öğrendiklerini, örnek olayların kendilerini gerçekten düşünmeye zorladığını ve konuları daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda uzaktan öğrenme ortamlarında daha yüksek düzeyde tartışma ve düşünmeyi sağlamak için etkileşimli örnek olayların geliştirilmesi oldukça önemlidir (Titterington 2007).

Fisher (2004) açık ve uzaktan eğitim ortamlarında, iletişimin öğrenciler tarafından öğrenme, düşünme, kaynak toplama ve tartışmalara katılma olanağı sunması nedeniyle daha esnek ve öğrenen merkezli algılandığını belirtmektedir. Öte yandan bir başka çalışmada

1400'ün üzerinde öğrenciden alınan verilerin sonucuna göre öğrenenlerin uzaktan çevrimçi derse katılım düzeyi ile öğrenmeleri arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda öğrenenler tartışmalara katıldıklarında daha iyi öğrendiklerini ifade etmişlerdir (Thurmond ve Wambach, 2004).

Eş zamansız çevrimiçi öğrenme ortamlarında sosyal varoluşu inceleyen bir çalışmada katılımcıların %6'sı, diğer öğrencilerle bağlantı kurduklarında daha iyi öğrendiklerini, %11'i akranlarının çalışma alışkanlıklarını bilmek için bağlantı kurmanın önemli olduğunu, %6'sı yalnızlık duygusundan kurtulmak için diğer öğrenenlerle bağlantı kurmak gerektiğini belirtmektedir (Joyner, 2009).

Ryan, Carlton ve Ali (1999); öğrenenlerin, çevrimiçi öğrenme ortamlarının kendilerine öğrenme ve ödev tamamlamada daha bağımsız olanaklar sunduğunu, aynı dersleri aldıkları arkadaşlarının derslerde daha katılımcı olduklarını, öğreticinin yanı sıra arkadaşlarından da öğrendiklerini belirtmektedir.

Sonuçlar

Bu bölümde açık ve uzaktan eğitimde öğrenme boyutu ele alındı. Öğrenme, davranışsal, bilişsel ve yapıcı öğrenme kuramlarına göre tanımlandı. Davranış, çevre ve pekiştirme gibi kavramların önemli olduğu davranışçı kuramdan, öğrenmeyi, bireyin çevresinde olup biteni anlama çabasının bir sonucu olarak meydana geldiğini kabul eden bilişsel yaklaşıma ve son olarak öğrenen ve öğrenenin zihinsel gelişimini merkeze alan, bilginin, bireyin eylemleriyle ve bu eylemlerden edindiği deneyimlerle ilişkili bir süreç olarak tanımlandığı yapıcı yaklaşıma değinildi.

Öneriler

Yapılandırmacı yaklaşımın benimsendiği açık ve uzaktan öğrenme ortamlarında düşünen, sorgulayan, araştıran, problem çözme yeteneğine sahip bireyler topluma kazandırılabilir. Söz konusu bu niteliklere sahip bireyler gelecekte kendi teknolojisini üretebilecek ve kendi geleceğini başka toplumların güdümüne bırakmayacaktır. Bu bağlamda, açık ve uzaktan öğrenme ortamları, öğrenenlerin etkin katılımına ve öğrenme sorumluluklarını almalarına olanak sağlamalıdır.

Kaynakça

- Ahmed, A. K. (2013). Teacher-centered versus learner-centered teaching style. *Journal of Global Business Management*, 9(1), 22.
- Aydın, C. H. (2011). Açık ve uzaktan öğrenme: öğrenci adaylarının bakış açısı. Ankara. Pegem Akademi.
- Balaban-Salı, J. (2006). Tutumların Öğretimi, (Ed. Ali Şimşek), İçerik Türlerine Dayalı Öğretim, Nobel Yayın Dağıtım Ankara, s. 133-162.
- Brooks, J. G. ve Brooks, M. G., (1999). In search of understanding: The case for constructivist classrooms, Virginia, Association for Supervision and Curriculum Development.
- Demirel, Ö. (2009). Öğrenme Yaşantıları Sağlama. Öğretme Sanatı: Öğretim İlke ve Yöntemleri. 15. Baskı. Pegem Akademi.132-174.
- Duckworth, E. (2009). Helping students get to where ideas can find them. *The New Educator*, 5(3),185-188.
- Dupin-Bryant, P. A. (2004). Teaching styles of interactive television instructors: a descriptive study. *The American Journal of Distance Education*, 18(1), 39-50.
- Eby (2013). Uzaktan Eğitim Ortamlarının Tasarımı: Yazılım Mühendisliği Yaşam Döngüsü Yaklaşımı. Kültür Ajans.
- Erdem, E. ve Demirel, Ö. (2002). Program geliştirmede yapılandırmacılık yaklaşımı. Constructivism in curriculum development. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 81-87. file:///C:/Users/Kullan%C4%B1c%C4%B1/Downloads/5000048850-5000066322-1-PB%20(3).pdf. Erişim tarihi: 27.08.2016.
- Erdem, M (2002). Proje Tabanlı Öğrenme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 172-179. file:///C:/Users/Kullan%C4%B1c%C4%B1/Downloads/5000048839-5000066310-1-PB%20(2).pdf Erişim tarihi: 10.08.2016.
- Ertmer, P. A. ve Newby, T. J. (2013). Behaviorism, Cognitivism, Constructivism: Comparing Critical Features From an Instructional Design Perspective. *Performance Improvement Quarterly*, 26(2) 43-71. http://northweststate.edu/wp-content/uploads/files/21143_ftp.pdf Erişim tarihi: 10.08.2016
- Fisher, M. D. (2004). Faculty and student perceptions of community and socially constructed knowledge in a virtual learning community. Unpublished PhD thesis, Widener University.

- Johnson, A. E. (2008). Nursing faculty's transition to teaching online. *Nursing Education Perspectives*, 29(1), 17-22. http://cmappsconverted.ihmc.us/rid=1N1711P3W-X7ZBC3-1587/Johnson_2008_A%20Nursing%20Faculty's%20TRANSITION%20to%20Teaching%20Online.pdf Erişim tarihi: 21.09.2016
- Johnson, C. G. (2005). Lessons learned from teaching web-based courses: The 7-year itch. *Nursing Forum*, 40(1), 11-17.
- Jonassen, D. (1999). Designing Constructivist Learning Environments. <http://www.davidlewisphd.com/courses/EDD8121/readings/1999-Jonassen.pdf> Erişim tarihi: 05. 09. 2016.
- Joyner, C.C. (2009). Social Presence In The Asynchronous Online Learning Environment: Doctoral Learners' Lived Experiences. University Of Phoenix, PhD thesis, (Advisor: Dr. Betty Jean Jones).
- Kurubacak, G. (2007). Research categories and needs for online learning: A Delphi Study to promote excellence. *Journal of School Educational Technology (New Learning and Teaching Models: Redefining Education)*, 4(1), 43-52. (ERIC Document Reproduction Service No. ED496093)
- McLeod, G. (2003). Learning theory and instructional design. *Learning Matters*, 2(2003), 35-43.
- Murphy, K. L., Mahoney, S. E., Chen, C-Y., Mendoza-Diaz, N. V. ve Yang, X. (2005). A constructivist model of mentoring, coaching, and facilitating online discussions. *Distance Education*, 26(3), 341-366.
- Özden, Y. (2005). Eğitimde Yeni Değerler. (Geliştirilmiş 6. Baskı), Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Özer, B. (2003). Bilgi İşleme Kuramı. İçinde: Gelişim ve Öğrenme. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Perkins, D. (1999). The many faces of constructivism. *Educational Leadership*, 57(3), 6-11.
- Ryan, M., Carlton, K. H, Ali, N. S. (1999). Evaluation of traditional classroom teaching methods versus course delivery via the World Wide Web. *Journal of Nursing Education*, 38(6), 272-277.
- Schunk, D. H. (2012). Learning Theories. An Educational Perspective. Sixth Edition. Pearson. <file:///C:/Users/Kullan%C4%B1c%C4%B1/Desktop/T%C3%9CM%20KLAS%C3%96RLER/K%C4%B0TAP%20B%C3%96L%C3%9CM%3%9C/%C3%B6%C4%9Frenme%20teorileri%20schunk.pdf>. Erişim tarihi: 27.09.2016.

- Şaşan, H. H. (2002). Yapılandırmacı öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim*, 74(75), 49-52.
- Tekin, E. (2003). Klasik koşullama ve Edimsel Koşullama. İçinde: Gelişim ve Öğrenme. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Thurmond, V.A., ve Wambach, K. (2004). Understanding interactions in distance education: A review of the literature. http://itdl.org/journal/Jan_04/Jan_04.pdf#page=17. Erişim tarihi: 23.09.2016.
- Titterington LC. (2007). Case studies in Pathophysiology: The development and evaluation of an interactive online learning environment to develop higher order thinking and argumentation. The Ohio State University, PhD thesis, (Advisor: Dr. David L. Haury).
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University. https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=Irq9131EZ1QC&oi=fnd&pg=PR13&dq=Mind+in+society:+The+development+of+higher+psychological+processes.+Cambridge,+MA:+Harvard+University.&ots=H9HqE4Efme&sig=G0dn4k9fOGO3TT9s51ZN5_Y7lqU&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false. Erişim tarihi: 12.10.2016.
- Weimer, M. (2002). Learner-Centered Teaching. San Francisco: Jossey Bass. http://www.dartmouth.edu/~physteach/ArticleArchive/Weimer_excerpt.pdf Erişim tarihi: 01.10.2016.
- Wolk, R. (2010). Education: the case for making it personal. *Educational Leadership*, 67(7), 16-21.

Yazar Hakkında

Öğr. Gör. Dr. Belgin BOZ YÜKSEKDAĞ

Belgin Boz Yüksekdağ, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Test Araştırma Birimi'nde öğretim görevlisi doktor olarak görev yapmaktadır. Boz Yüksekdağ, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'ndan 1990 yılında mezun olmuştur. Yazar, 1995 yılında İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü İç Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı'nda; 2008 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'nda iki ayrı yüksek lisans derecesine sahiptir. 2013 yılında Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Ana Bilim Dalı'nda doktora derecesi kazanan yazar, bilgisayar teknolojilerine dayalı uzaktan hemşirelik eğitimi üzerine çalışmalar yapmaktadır.

Posta adresi : Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Test Araştırma Birimi, Yunusemre Kampüsü, 26470, Eskişehir, Türkiye
Tel (İş) : +90 222 335 05 80 - 2708
GSM : +90 554 514 01 22
Eposta : bboz@anadolu.edu.tr